

Dkt. Gary Yates, Kitabu cha 12, Kipindi cha 7, Amosi, Dhambi za Kidini

© 2024 Gary Yates na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Kitabu cha 12. Huu ni mhadhara wa 7 kuhusu kitabu cha Amosi, Dhambi za Kidini.

Tunapoendelea kusoma kitabu cha Amosi, moja ya mambo niliyotaka kufanya ilikuwa kutusaidia kuelewa, kabla hatujasoma hata sura kwa sura katika kitabu chote, ilikuwa ni kuelewa baadhi ya mada kuu zilizopo na wasiwasi wa nabii na sababu maalum kwa nini Mungu ataleta hukumu ya uvamizi wa Ashuru na kushindwa kijeshi na uhamisho kwa watu.

Katika somo letu lililopita, tulizungumzia dhambi za kijamii zilizokuwa zimeenea na kujitokeza katika Israeli ya karne ya nane. Tuliona kwamba Amosi anahubiri onyo kwa watu ambao wameridhika na utajiri wao. Hilo limekuwa lengo, lengo, na hata Mungu wa maisha yao.

Tulizungumzia ukweli kwamba ubinafsi huu na uchoyo vilikuwa vimewaongoza kufanya ukandamizaji na dhuluma ya kijamii. Na kwa hivyo, Amosi anatoa onyo kwa wale ambao hawawajali majirani zao. Kati ya vipindi, mimi na Dkt. Hildebrandt tulikuwa tukizungumza, na labda ni vizuri wakati mwingi kwamba hilo halirekodiwi, lakini alinikumbusha mfano mzuri sana kutoka historia ya kanisa wa jinsi tunavyochanganya kuhubiri injili na kujali kijamii.

George Whitefield ni mfano mzuri wa hilo. Huenda hakukuwa na mtu yeyote aliyekuwa na shauku kubwa ya kushiriki injili na ambaye alikuwa na fursa kwa njia nyingi za kuhubiri injili. Alifanya hivyo katika miktadha mingi, lakini pia alikuwa sehemu muhimu ya huduma yake ilikuwa ni kuchangisha pesa kwa ajili ya yatima huko Georgia.

Na nadhani hilo linatupa mfano. Kuna tabia kanisani ya kusisitiza kabisa huduma ya kijamii na kutunza mahitaji ya maskini, lakini hatimaye hiyo ni kuachana na jukumu letu la kutunza mahitaji ya kiroho ya watu. Lakini nadhani upande mwingine wa hilo ni kwamba wakati mwingine tunataka kuhubiri injili na kuzungumza na watu kuhusu roho zao zilizopotea, lakini tunahitaji kujali miili yao na mahitaji yao ya kimwili na mahitaji yao ya kijamii.

Na Mungu anaitua kwenye huduma kamili, na dhamira ya kanisa ni kuhubiri injili na kuwapenda majirani zao. Na maelezo mahususi ya jinsi tunavyofanya hivyo, nadhani neno la Mungu linatupa kanuni. Na kisha sisi, kama Wakristo binafsi na kama jumuiya za Kikristo, hufanya maamuzi kuhusu jinsi tutakavyohusika katika hilo.

Lakini Agano la Kale linaeleza maadili yetu na maadili yetu. Linaeleza maadili yetu. Na nadhani hiyo ni sehemu ya sababu kwa nini kuhubiri na kufundisha Torati na kufundisha na kuhubiri manabii ni muhimu sana kwa utamaduni wetu wa leo.

Dhambi hizo za kijamii ni muhimu. Kuna mada ya tatu, na kuna msisitizo wa tatu katika kitabu cha Amosi. Na zaidi ni msisitizo juu ya dhambi za kidini za Israeli.

Na hapo ndipo ningependa tuelekeze mawazo yetu leo. Amosi atakabiliana na ukweli kwamba wana uelewa potofu wa kile kinachohusisha ibada, na pia wana uelewa usio sahihi wa Mungu ni nani na Mungu ni nani. Tena, dhambi za kijamii na dhambi za kidini hazitengani.

Kwa kweli, zina uhusiano na zimeunganishwa kwa sababu ni ukosefu wao wa haki kijamii. Ni uchoyo wao na ubinafsi wao ndio unaosababisha, kwa njia nyingi, mtazamo usiofaa kuhusu ibada na pia uelewa usiofaa wa Mungu. Amosi hatoi tu onyo kwa watu ambao wameridhika na utajiri wao, hatoi tu onyo kwa watu wanaotenda dhuluma kwa majirani zao, maskini na wahitaji, pia anatoa onyo kwa watu wanaofanya ibada kwa njia ya kawaida.

Na kwa hivyo, nadhani hiyo ni mada ya tatu na msisitizo wa tatu, dhambi za kidini za Israeli ya karne ya nane. Watu wa Israeli katika hatua hii ya historia yao wamekuwa watu wanaopitia ibada za kawaida. Kifungu muhimu ambacho nadhani kinasisitiza hili katika kitabu cha Amosi kinapatikana tena katika Amosi sura ya 5, na tulitumia muda fulani katika sura hiyo katika somo lililopita.

Lakini ningependa kuangalia Amosi sura ya 5, mistari ya 21 hadi 24. Bwana atasema hivi kuhusu ibada ya watu wake, na kile ambacho Bwana anasema hapa ni cha kushangaza na cha kushangaza. Anasema, Nachukia, na nachukia karamu yenu.

Sifurahii mikutano yenu mitakatifu. Hata kama mnanitolea sadaka zenu za kuteketezwa na sadaka zenu za nafaka, sitazikubali. Na sadaka zenu za amani za wanyama wenu walionona, sitaziangalia.

Niondoleeni kelele za nyimbo zenu. Sitasikiliza sauti za vinubi vyenu. Watu wa Israeli walishiriki kikamilifu katika ibada.

Tutagundua kwamba mahali pao patakatifu katika maeneo kama vile Dani na Betheli na Beersheba na Gilgali palikuwa muhimu kwao kama taifa. Lakini walipokuwa wakipitia shughuli hii yote, walikuwa wakimwabudu Mungu kwa njia isiyo ya kweli na kwa njia ambayo haikumpendeza Mungu. Nadhani kiwango cha shughuli zao za kidini kinaonyeshwa katika ukweli kwamba nabii anataja haswa mambo saba tofauti wanayofanya hapa.

Na hivyo, kama nambari ya saba, kama wazo la orodha kamili. Wanafanya kila kitu ambacho unaweza kufanya kuhusu ibada na ibada za kidini, lakini Bwana anasema, nakichukia. Na nachukia muziki wako.

Nachukia karamu yenu. Sifurahii mikutano mitakatifu. Mnafikiri kwamba mnakusanyika kumwabudu Bwana.

Sitaki sehemu yoyote ya hiyo. Na Mungu hata atasema, ondoa kelele za nyimbo zako. Hii si kwa sababu wamekula kantata mbaya za Krismasi.

Ni kwa sababu Mungu hafurahishwi sana na ibada inayoendelea huko. Kuna nini kinaendelea? Tunapoangalia historia pana ya Agano la Kale na kupata uelewa mpana wa ibada ya Israeli, ibada ya Israeli Kaskazini iliharibiwa kwa sababu kadhaa tofauti. Na kuna historia ndefu inayoendelea katika hili.

Yeroboamu wa Kwanza alikuwa mfalme aliyeanzisha ufalme wa kaskazini wa Israeli. Alijitenga na Rehoboamu. Alijitenga na nyumba ya Daudi na kuanzisha ufalme wake mwenyewe.

Katika mchakato wa kufanya hivyo, badala ya kumwamini Mungu kusimamisha ufalme kwa njia aliyoahidi, Yeroboamu kimsingi alianzisha mfumo wake wa ibada kama njia ya kujaribu kudumisha uaminifu wa watu katika ufalme wa kaskazini. Ili kuwazuia kwenda Yerusalemu na kuabudu na labda kuvutwa kurudi katika ulimwengu wa wafalme wa ukoo wa Daudi, alikuja na mfumo wake wa kidini. Hili lilikuwa jambo ambalo hatimaye lilimkasirisha Mungu sana.

Mungu alikuwa amemwahidi mwanzoni kwamba ukinitii, nitakubariki. Mungu angeuweka huu kama aina ya ufalme kinyume. Lakini kwa sababu ya uvumbuzi huu wa kidini, hatimaye Mungu anatangaza hukumu juu ya nyumba ya Yeroboamu, na Mungu anaonya kwamba katika siku zijazo, kutakuwa na mfalme anayeitwa Yosia ambaye ataharibu na kuchoma madhabahu na mahali patakatifu ambapo Yeroboamu amejenga.

Yeroboamu alifanya mambo kadhaa. Haya yalikuwa uvumbuzi wake wa kidini. Walikiuka moja kwa moja mambo ambayo Mungu alikuwa amewaambia Waisraeli wafanye.

Jambo la kwanza ambalo Yeroboamu alifanya ni kwamba alianzisha mahali pa ibada pawili tofauti. Mojawapo ilikuwa Dani katika sehemu ya kaskazini ya ufalme wake. Sehemu nyingine ilikuwa Betheli.

Ibada ilifanywa iwe rahisi kwa watu. Hamhitaji kwenda chini Israeli. Hamhitaji kuondoka majumbani mwenu.

Mnaweza kukaa katika nchi. Wale walio kaskazini, mnaweza kuabudu huko Dani. Wale walio kusini, mnaweza kuabudu huko Betheli.

Hii ilikuwa ukiukaji wa kile ambacho Mungu alikuwa amekianzisha kama njia sahihi ya kuabudu katika Kumbukumbu la Torati 12 ambapo watu walipaswa kuabudu mahali ambapo Mungu alikuwa ameweka jina lake. Hilo halikumaanisha lazima katika muktadha wa Kumbukumbu la Torati 12 kutakuwa na mahali pamoja tu, lakini Mungu haswa ndiye aliyeanzisha mahali hapo pangukuwa. Hatimaye kwa watu wa Israeli, mahali ambapo Mungu alikuwa ameweka jina lake palikuwa Yerusalemu.

Hilo lilikuwa limeanzishwa wakati wa Sulemani. Sulemani alikuwa amejenga hekalu. Mungu aliishi kwa njia ya pekee na watu wake hapo.

Yeroboamu anakiuka hilo. Anaweka mahali pake patakatifu huko Dani na Betheli. Tena, hilo haliendani na kile ambacho Mungu alikuwa amewaagiza watu kufanya katika Kumbukumbu la Torati 12.

Uvumbuzi wa pili kwa upande wa Yeroboamu ulikuwa kwamba Yeroboamu alikuwa ameweka ndama wa dhahabu katika sehemu zote mbili za hifadhi kama sanamu ya Mungu. Tena, huyu hakuwa mungu wa uongo. Huyu hakuwa sanamu.

Huyu hakuwa mungu wa kigeni, lakini hii ilikuwa sanamu ya Mungu mwenyewe. Labda taswira; kile kinachoonyeshwa hapa ni nguvu ya Mungu au uzazi wa Mungu. Taswira hiyo inaweza hata kuonyesha kwamba Mungu ndiye mpanda farasi asiyeonekana juu ya ndama.

Hatujui hasa hii inaashiria nini, lakini kutumia picha hii kwa njia ambayo haikuidhinishwa tena na Mungu, aina yoyote ya picha inayotumika kumwakilisha Mungu asiyeonekana, hatimaye hupunguza na kudhalilisha utukufu wake. Inafungua njia kwa aina nyingine za ibada ya sanamu ambazo zitatokea katika historia ya Israeli, na Bwana hakufurahishwa na hili. Yeroboamu, kwa namna fulani, anakuwa kama Haruni, aliyeumba ndama wa dhahabu katika Kutoka 32.

Hilo halikuwa mojawapo ya nyakati kuu katika historia ya Israeli, na kwa sababu fulani, Yeroboamu, kwa sababu hamjui Bwana kikamilifu na kwa kweli kwa njia sahihi, anaamini kwamba hii ni aina ya ibada inayokubalika. Hii inakiuka kanuni za Kumbukumbu la Torati 13, ambayo inasema kwamba Israeli hawakupaswa kuabudu sanamu, hawakupaswa kuabudu sanamu, miungu ya uongo, au la, na hawakupaswa kutengeneza sanamu za Mungu mwenyewe. Tena, sanamu pekee iliyoidhinishwa na Mungu ilikuwa Sanduku la Agano, ambalo liliwakilisha kiti cha miguu cha kiti cha enzi cha Mungu.

Lakini kuna upinzani katika Israeli kwa aina yoyote ya uwakilishi wa Mungu katika umbo la sanamu au sanamu. Yeroboamu aliharibu ibada ya Israeli mwanzoni kabisa

kwa kuanzisha hilo. Kwa sababu ya uvumbuzi huu wa kidini, mojawapo ya ukosoaji wa wafalme wote katika ufalme wa kaskazini, hakuna hata mmoja wao katika kitabu cha Wafalme anayefanya kinachokubalika na sahihi machoni pa Mungu.

Hata Yehu, ambaye baadaye aliondoa ibada ya Baali, alifanya maovu machoni pa Bwana kwa sababu waliendelea na dhambi za baba yao, Yeroboamu. Mambo tunayozungumzia ni dhambi za Yeroboamu. Yeroboamu alifanya mambo mengine kadhaa.

Aliwateua makuhani ambao hawakuwa Walawi. Tena, ukiukaji wa kanuni za ibada katika kitabu cha Kumbukumbu la Torati. Alianzisha siku takatifu ambazo hazikuanzishwa au kuidhinishwa na Mungu.

Nadhani tuna mfano mzuri katika maisha ya Yeroboamu wa mtu anayeamini kwamba anaweza kumwabudu Mungu kwa masharti yake mwenyewe. Mungu aliwataka watu wa Israeli wamwabudu kwa masharti yake. Nadhani tuna mfano mzuri wa hilo kuanzia kitabu cha Kutoka wakati Mungu alipoanzisha maskani.

Hapo ndipo patakuwa mahali pa ibada. Hapo ndipo utukufu wa Mungu utakaa. Katikati ya maagizo hayo, tunaona Haruni akitengeneza ndama wa dhahabu.

Tutamwabudu Mungu kwa njia yetu na kwa masharti yetu. Hilo huleta hukumu na hasira ya Mungu kwa watu. Dhambi za Yeroboamu wa kwanza zilitenda vivyo hivyo kwa ufalme wa kaskazini.

Amosi, kwa vile yeye ni nabii kutoka ufalme wa kusini wa Yuda na anaenda kaskazini, anaelewa uasi huo. Uasi huo ulijikita katika ibada ya Israeli tangu mwanzo. Kuna tatizo na ibada ya Israeli.

Tatizo la pili, tena kutoka historia ya Israeli Amosi anapoingia katika muktadha wa huduma katika ufalme wa kaskazini, lilikuwa ibada ya sanamu ya Ahabu na Yezebeli ambayo kwa kweli ilifanya ibada ya Baali kuwa sehemu inayokubalika ya ibada ya Waisraeli. Yezebeli, kwa sababu anatoka Tiro na kutoka eneo ambalo Wakanaani wanamwabudu Baali, baba yake ni mfalme huko, Ahabu anawezekana kumuoa kwa sababu za kisiasa. Ataendeleza ibada ya Baali kama dini rasmi ya serikali ya ufalme wa kaskazini wa Israeli.

1 Wafalme sura ya 16 itasema kwamba Ahabu alikuwa mfalme mbaya zaidi kuwahi kuwa naye Israeli. Alifanya uovu zaidi kuliko wafalme wengine wote. Hilo ndilo lengo kuu la wafalme.

Kwa njia nyingi, Ahabu labda alikuwa kiongozi mwenye ufanisi kijeshi, kisiasa. Kiuchumi, mambo yalikuwenda vizuri kwa Israeli, angalau kwa muda katika ufalme wake. Lakini jambo la msingi ambalo Kings anataka tuelewe ni kwamba alikuwa

mfalme mbaya zaidi kuwahi kuwa naye Israeli kwa sababu aliendeleza uasi na aliendeleza ibada ya Baali.

Tunapopitia historia ya Israeli, ingawa Eliya na Elisha na Mfalme Yehu walikuja kwa njia nyingi walikuwa wamefanya mambo ambayo yalijaribu kuondoa ibada ya Baali kutoka Israeli, desturi ya ibada ya Baali, kuanzishwa kwa ibada za uzazi za kipagani, ibada ya Ashera , miungu ya kike ya uzazi, ambayo ilikuwa imekuwa sehemu ya ibada ya Israeli. Kufikia wakati wa Amosi na tunapoelekea karne ya 8, kulikuwa na ibada ya Baali. Kulikuwa na wale waliomwabudu Baali.

Kulikuwa na wale waliomwabudu Yahweh. Lakini labda tunachokiona katika sehemu nyingi za ibada katika ufalme wa kaskazini ni kwamba kulikuwa na mchanganyiko wa vipengele vya ibada ya Yahweh vilivyochanganywa na ibada ya Baali. Tutazungumzia hili zaidi tutakapofika kwenye kitabu cha Hosea na kile Hosea anasema kuhusu haya yote.

Lakini Amosi kutoka ufalme wa kusini wa Yuda, mwabudu Mungu anayeelewa umuhimu wa hekalu la Yerusalemu, ambaye ana uelewa wa kawaida wa Mungu, anaingia katika fujo hili ambapo kuna mchanganyiko huu wa syncretistic. Kuna vipengele vya ibada ya Yahweh. Kuna ibada ya Baali.

Kuna ibada za kipagani za uzazi. Kuna ibada ya ndama wa dhahabu. Amosi anaporejea mara kwa mara kwenye mahali patakatifu na mambo yanayoendelea huko, kuna mambo mengi ya ibada yenyewe ambayo hayakumpendeza Mungu.

Hata hivyo, katika Amosi sura ya 5, kile ambacho Amosi anakizingatia si tatizo la kuabudu ndama wa dhahabu. Hilo litatajwa katika sehemu zingine kadhaa. Haitakuwa ibada ya Baali.

Lakini tatizo halisi katika Amosi sura ya 5 ni kutokuwa na uaminifu wa mioyo ya watu wanapomwabudu Mungu. Unafanya sikukuu na sherehe hizi zote za kidini na sherehe na ibada. Saba kati yao zimetajwa ili kutupa idadi kamili.

Lakini sababu ya Mungu kuwachukia, tena, si vipengele vya syncretistic tu. Sababu ya Mungu kuwachukia haswa katika kifungu hiki ni kwamba mtindo wao wa maisha hauendani na desturi zao za kidini. Kwa hivyo, tunapozungumzia kuhusu kupitia desturi za ibada, kama Wakristo, tunaweza kufikiria hivyo kwa njia hii.

Nimefanya hivi maishani mwangu. Ninaenda kanisani Jumapili asubuhi na ninaimba nyimbo hizo, lakini siziimbi kwa moyo wangu wote. Siziimbi kwa shauku kubwa.

Ninaweka pesa zangu kwenye sahani ya sadaka, nasikiliza mahubiri, au angalau nasikiliza, na natoka nje na haionekani kama ibada imeniathiri sana. Hilo sio jambo la msingi ambalo Amosi analenga hapa. Hilo ni suala.

Hilo ni tatizo ambalo tunapaswa kulishughulikia hapa. Lakini ukosefu wa uaminifu wa ibada anaoshughulika nao hapa ni kwamba hawaishi aina ya maisha wanayoishi maisha yao, kama wanavyofanya shughuli zao za kibiashara, kama wanavyowatendea majirani zao. Hawaishi aina ya maisha yanayoendana na ungamo na maadhimisho na ibada na madai yao ya kuwa watu wa Yahweh wanaompenda.

Na kwa hivyo Bwana anaposema, Niondoleeni kelele za nyimbo zenu na nyimbo za vinubi vyenu, sitasikiliza. Nachukia muziki wenu, nachukia sherehe zenu, nachukia dhabihu zenu. Sio tu kwamba wanafanya hivi kwa namna isiyo na nia.

Bwana asemavyo, haki na itiririke kama maji, na haki kama kijito kinachotiririka kila wakati. Kwa hivyo, tunapoangalia dhambi za kidini ambazo Amosi anakabiliana nazo, tunarudi moja kwa moja kwenye masuala ya kijamii tuliyozungumzia. Mungu hafurahishwi na ibada yao kwa sababu wamefikiri kwamba njia ya kumpendeza Mungu, kuishi katika agano naye, ni kushika tu mila.

Mungu anataka kuwakumbusha kwamba unapoishi katika agano nami, mimi ni Mungu mtakatifu na mwenye haki. Mimi ni Mungu wa haki. Mimi ni Mungu anayewajali maskini na wahitaji.

Mimi ni Mungu niliyekuoka kutoka utumwani mwako huko Misri. Ukitaka kuniabudu, lazima kuwe na mtindo wa maisha unaolingana na kile unachokiri. Na kwa hivyo, sababu ya Bwana kutopenda muziki wao na kutopenda nyimbo zao ni kwamba wanaweza hata kutumia maneno ya kawaida, lakini hawaishi mtindo wa maisha wa kawaida.

Torati ilisema kwamba ikiwa utampenda Mungu kwa moyo wako wote, matokeo yake ni kwamba utampenda pia jirani yako kama nafsi yako. Kwa hivyo mradi tu hawakuwa wakitenda haki, hakukuwa na chochote kuhusu ibada ya Israeli kilichompendeza Mungu. Walikuwa wamepuuza vipimo vya maadili vya agano na uhusiano wao na Mungu.

John Walton anazungumzia kuhusu dini katika Mashariki ya Karibu ya kale na jinsi watu wapagani walivyotimiza wajibu wao wa kidini na kutimiza majukumu ambayo miungu yao ilikuwa imewapa, na anatoa maoni haya. Anasema katika Mashariki ya Karibu ya kale kwa ujumla, wajibu mkuu wa mtu katika suala la ibada na uhusiano wake na Mungu, wajibu wao mkuu ulionekana kuwa katika ulimwengu wa ibada. Uzuri wa kimaadili au wa kimaadili wa mtu haukuthaminiwa sana na mungu kama ufahamu wake wa ibada.

Sasa, hiyo haimaanishi kwamba dini za Mashariki ya Karibu za kale au kwamba miungu ya watu wengine wa Mashariki ya Karibu ya kale haikujali maadili. Tunaweza kuangalia fasihi ya Mashariki ya Karibu ya kale na kuona wasiwasi huo. Lakini ina

maana kwamba wasiwasi huo haukuwa wa msingi katika tamaduni hizi zingine kama ulivyokuwa kwa Israeli kwani waliishi katika agano na Yahweh, Mungu wao.

Kile ambacho Walton anatuambia hapa ni kwamba watu wa Mashariki ya Karibu ya kale waliamini kwamba mradi tu walitimiza wajibu wao, walitoa dhabihu zao, walifanya matambiko yao, walifanya matambiko yao, waliwapa miungu yao chakula cha kutosha na nyama na bia, mradi tu miungu ilifurahishwa na kuridhika, miungu hiyo iliridhika na kile ambacho watu waliwapa. Mara nyingi, wakati watu wa Mashariki ya Karibu ya kale, wakati janga lilipotokea katika utamaduni wao, wangejaribu kubaini ni miungu gani iliyotukasirikia. Tulifanya nini? Mara nyingi, hawana njia ya kujua hilo, lakini njia ambayo watajaribu kutuliza miungu yao ni hebu tumtafute mungu tuliyemkasirisha na tumpe nyama nyingi, hebu tumpe kipimo cha ziada cha bia wakati huu na labda miungu hiyo itafurahishwa nasi. Israeli walikuwa wamekubali uwongo kwamba wangeweza kufanya jambo lile lile na Mungu.

Walikuwa wamekubali wazo kwamba mradi tunafanya ibada zetu, mradi tunafanya ibada zetu, tunaweza kwenda nje katika jamii yetu, katika utamaduni wetu, katika maisha yetu ya kila siku, na tunaweza kufanya chochote tunachotaka. Na tunarudi kwenye kifungu hicho katika Amosi sura ya 2. Unaingia patakatifu kumwabudu Mungu, na unatengeneza godoro kutokana na vazi ulilochukua kutoka kwa jirani yako maskini ambalo Kutoka inasema ulipaswa kumrudishia kila usiku, au unammiminia Mungu sadaka za kinywaji kutokana na divai uliyomtoza kama faini kutoka kwa jirani yako na kitu ambacho umemnyang'anya asifanye. Huwezi kumpendeza Mungu kwa kufanya hivyo.

Na kwa hivyo, hii ndiyo mada. Amosi, dhambi ya kidini ya Israeli ambayo Amosi anailenga haswa, si uasi tu, si ibada ya sanamu tu, si ndama wa dhahabu tu, si vipengele vya Baali ambavyo vimeingizwa katika hili. Hatimaye, ni mgawanyiko kati ya ibada yao, mila zao, na mtindo wao wa maisha.

Sasa, hii ni mada na hii ni motifu inayojidhihirisha katika manabii kadhaa wa Agano la Kale. Na aina ya zamani ya mfumo wa mageuzi na uelewa wa historia ya Israeli ilikuwa kwamba manabii walikuwa wakijaribu kuondoa mila za dini za awali. Baadhi ya wasomi wakosoaji waliwataja manabii kama wavumbuzi hawa walioleta katika Israeli wazo hili la imani ya Mungu mmoja kimaadili.

Nadhani uelewa sahihi zaidi ni kwamba manabii walitambua thamani na umuhimu wa mila hizo. Namaanisha, Torati iliamuru desturi hizo zifanywe. Tamaduni hizo zilikuwa njia halali ya kumwabudu Mungu.

Zilikuwa njia halali ya kuonyesha upendo, kujitolea na kujitolea na thamani ya Mungu. Nilipotoa dhabihu na kuchukua mnyama kutoka kwa mifugo yangu na ilikuwa mali yenye thamani na ikatolewa kwa Mungu, hiyo ilikuwa tendo muhimu la

kujitolea. Nilipokumbuka Pasaka na kufuata mila hizo, niliposhika Sabato, hiyo ilikuwa njia ya kujikumbusha thamani ya Mungu na kumheshimu Mungu.

Bwana alitaka hivyo. Bwana alitaka vitu hivyo. Lakini kile ambacho manabii wanapinga ni kwamba desturi bila mtindo wa maisha ni kitu ambacho hakimpendezi Mungu.

Na kwa hivyo kuna vifungu kadhaa ambavyo vitatoa hoja hii. Tena, hawakatai mila hizo. Hawaambii watu waache desturi za ibada.

Wanawakumbusha watu kwamba desturi za ibada hazitoshi. Tunasoma kitu katika Isaya sura ya 1, mistari ya 10 hadi 15 ambacho nadhani kinaendana vizuri sana na kile Amosi anachosema katika Amosi sura ya 5, mistari ya 21 hadi 24. Sikiliza hili.

Sikieni neno la Bwana, enyi watawala wa Sodoma, na tegeni masikio yenu kwa mafundisho ya Mungu wetu, enyi watu wa Gomora. Hebu fikiria jinsi viongozi wa Yuda wangehisi kuhusu kuitwa Sodoma na Gomora, mfano halisi wa uovu katika Agano la Kale. Hivi ndivyo Isaya asemavyo.

Dhabihu zenu nyingi zina nini kwangu? Nimetosheka na sadaka zenu za kuteketezwa za kondoo waume na mafuta ya wanyama wenu walionona vizuri. Sifurahii damu ya ng'ombe, wala ya wana-kondoo, wala ya mbuzi. Kwa hivyo tena, ni kama vile katika Amosi.

Orodha ndefu ya mambo yote wanayomfanyia Mungu, na Mungu akisema, Ninachukia mambo haya, na ninayachukia. Si kwa sababu anachukia ibada bali kwa sababu anachukia unafiki. Mstari wa 13.

Mnapokuja kuonekana mbele yangu, ni nani aliyewataka hivi, kukanyagwa huku kwa nyua zangu? Na watu wangeweza kusema, vema, umewahi, Bwana. Wewe ndiye uliyetuambia tufanye mambo haya, lakini Mungu hafurahishwi na jinsi wanavyofanya haya. Mstari wa 13.

Msilete tena matoleo yasiyo na maana. Uvumba ni chukizo kwangu. Mwezi mpya na Sabato na kuita makutano.

Siwezi kuvumilia uovu katika kusanyiko kuu. Sawa, mambo haya yalikuwa muhimu kwa Mungu. Kuna watu Mungu anapoweka sheria ya Sabato katika Torati ambao huadhibiwa vikali wanapoiasi, lakini Mungu hataki tu utunzaji wa Sabato.

Na katika mstari wa 15, hili ndilo suala. Mkininyooshea mikono yenu, nitaficha macho yangu nisiwaone. Hata mkiomba maombi mengi, sitasikiliza kwa sababu mikono yenu imejaa damu.

Sawa. Wanainua mikono yao kwa Mungu na kutoa dhabihu, maombi na ibada. Wanaonyesha kujitolea kwao kwa Mungu.

Mungu haoni ujitoaji wao. Anachokiona ni damu ya majirani zao ambayo wameitumia vibaya. Na nadhani, unajua, watu wa siku za Isaya huenda walipinga.

Viongozi wangesema, hei, sisi ni watu wenye heshima katika jamii. Sisi si wauaji. Hatujawahi kufanya hivyo.

Lakini kwa kuwanyima maskini riziki yao, kwa kuwatumia vibaya, kwa kuwanyang'anya mali zao, kwa kuwaibia fursa ya kufurahia urithi na urithi ambao Mungu alikuwa amewapa, machoni pa Mungu, hawakuwa bora kuliko wauaji. Na kwa hivyo, wanapofanya mila hizi zote, Mungu haoni mila hizo. Mungu anaona kutotii na kutojali amri zake zilizo nyuma ya hilo.

Yeremia, katika mahubiri yake ya hekaluni, ambapo anawaonya watu kwamba hukumu itawajia. Hii ndiyo sababu. Yeremia sura ya 7, mstari wa 21 hadi 26.

Bwana wa majeshi, Mungu wa Israeli, asema hivi, ongezeni sadaka zenu za kuteketezwa kwenye dhabihu zenu na mle nyama. Sawa. Endeeleni kunitolea sadaka hizi zote, lakini msipobadilisha njia zenu, haitaleta faida yoyote.

Mstari wa 22. Kwa maana siku ile nilipowatoa katika nchi ya Misri, sikusema na baba zenu wala sikuwaamuru kuhusu sadaka za kuteketezwa na dhabihu. Mungu anasema hata sikuwaambia mfanye hivi.

Na nadhani Yeremia, kwa njia ya usemi uliokithiri, anasema kwamba Mungu alipokupa sheria, ni kana kwamba utafikiria kuhusu thamani na kipaumbele cha utii dhidi ya mila. Mungu hakuzungumzia hata hili. Mungu alikuambia utii amri zake maalum.

Na anasema, lakini amri hii niliwapa. Sikilizeni sauti yangu, nami nitakuwa Mungu wenu, nanyi mtakuwa watu wangu, nanyi mtembee katika njia nitakayowaamuru, ili mpate kufanikiwa. Lakini hawakutii wala kutega masikio yao, bali walifuata mashauri yao wenyewe na ukaidi wa mioyo yao mibaya, wakarudi nyuma wala si mbele.

Tangu siku ambayo baba zenu walitoka katika nchi hii hadi leo, nimewatuma watumishi wangu wote, manabii, nanyi hamkuwasikiliza. Sawa. Mungu anasema sikuwaamuru hata kuhusu mambo haya.

Kwa upande mwingine, hii haikuwa sehemu muhimu ya agano la Mungu na watu wa Israeli. Katika Mashariki ya Karibu ya kale kwa ujumla, sherehe za kitamaduni, majukumu ya kitamaduni, kuwapa miungu sadaka zao, dhabihu zao, chakula chao, na vinywaji vyao. Hilo ndilo lililokuwa jambo muhimu.

Mungu wa Israeli alikuwa tofauti. Kuna mwelekeo wa kimaadili katika agano hili ambao ni tofauti na kitu kingine chochote katika Mashariki ya Karibu ya kale. Na pengine katika kile ambacho ni mojawapo ya vifungu bora na vinavyojulikana zaidi katika manabii wadogo, katika kitabu cha Mika, Mika atazungumzia suala hilo hilo kwa watu wa Yuda.

Mika sura ya 6 mstari wa 1 hadi 8. Tena, hiki ni kifungu kingine kinachoendana vizuri na kile tulicho nacho katika Amosi sura ya 5, mstari wa 21 hadi 24. Mika anauliza swali, Mungu anatarajia nini kutoka kwa watu wake? Na anasema, Mungu anataka nini kutoka kwako? Mika anafikiria mwabudu anayekuja kwa Mungu na kusema katika mstari wa 6, nije mbele za Bwana na kuinama mbele za Mungu aliye juu? Je, nije pamoja naye na sadaka za kuteketezwa au ndama wa mwaka mmoja? Je, Bwana angefurahishwa na maelfu ya kondoo waume au mito elfu kumi ya mafuta? Namaanisha, kama ningetoa sadaka na dhabihu hii ya kifahari, je, ndivyo Mungu anavyotaka? Je, nimtoe mzaliwa wangu wa kwanza kwa ajili ya makosa yangu, uzao wa mwili wangu kwa ajili ya chumvi? Vipi kama ningemtoa mtoto wangu mwenyewe kama dhabihu? Hiyo ingekuwa dhabihu bora zaidi. Jibu ni kwamba hilo sio jambo la msingi ambalo Mungu anataka kutoka kwa watu wake.

Jambo la msingi alilokuambia, mzee, ni lile lililo jema, lile ambalo Bwana anataka kutoka kwako ili kutenda haki, kupenda wema, na kutembea kwa unyenyekevu na Mungu wako. Na hivyo ndivyo ilivyo. Hilo ndilo jambo la manabii.

Sio wavumbuzi wanaoanzisha imani ya Mungu mmoja au wa kimaadili katika Israeli. Ni watu wanaowakumbusha watu wa Israeli na watu wa Yuda kwamba wajibu wa agano kwa Mungu hauhusishi tu shughuli zako za kidini, bali pia unahusisha kujali na kumjali jirani yako.

Na mambo hayo yote, mambo hayo yote ni sehemu ya kile ambacho Mungu anatarajia kutoka kwa watu wake. Kutakuwa na vifungu vingine katika Amosi ambapo Amosi atawaonyesha watu wa Israeli ubatili wa kuendelea kutekeleza desturi zao za kidini, ubatili wa kupitia desturi za ibada zao wakati hawafanyi kile ambacho Mungu amewaamuru kufanya. Kwa hivyo Amosi atazungumzia kuhusu mahali pao patakatifu na jinsi ibada zaidi, utunzaji zaidi, dini zaidi, desturi zaidi, hiyo siyo itakayowaokoa.

Amosi sura ya 4, mistari ya 4 na 5. Na tunapata dozi kubwa ya kejeli ya kinabii hapa. Amosi anasema, njooni Betheli mkaasi. Nendeni Gilgali mkaongeze makosa.

Nabii anawaamuru waendeleo kutenda dhambi. Hilo ni wazi linapaswa kutuambia kuna jambo linaloendelea hapa. Kuna jambo ambalo nabii anajaribu kusema.

Kile anachosema nabii ni, tazama, unaweza kuja Betheli na patakatifu palipo hapo, mahali hapa panapokumbukwa kama nyumba ya Mungu kwa sababu Mungu alimtokea Yakobo pale katika kitabu cha Mwanzo. Unaweza kuja huko na kufanya mila zako zote, lakini unachofanya ni kuendelea kufanya makosa. Unaweza kuja Gilgali na kuzidisha makosa yako.

Walichokuwa wakifanya hasa walipofika katika maeneo haya walikuwa wakizidisha sadaka zao. Walikuwa wakizidisha sadaka zao. Mungu anasema, hatimaye, unaongeza tu dhambi zako kwa mambo yote unayofanya hapo, mwisho wa mstari.

Leteni dhabihu zenu kila asubuhi. Leteni zaka zenu kila baada ya siku tatu. Hakika Mungu atafurahi wanapomtolea zaka zao na kuwapa kutoka kwa mifugo yao na fedha zao na mazao yao.

Hilo silo Mungu anataka. Toeni dhabihu ya shukrani ya kile kilichotiwa chachu na kutangaza sadaka za hiari. Zitangazeni kwa ajili ya kile mnachopenda kufanya, enyi watu wa Israeli, asema Bwana Mungu.

Kwa hivyo, tuna kifungu kingine hapa, kama vile sura ya tano, shughuli kadhaa za kidini zilizotajwa hapa, lakini kwa mtazamo wa Amosi na kwa mtazamo wa Mungu, wanachofanya kwa kuongeza maadhimisho yao ya kidini ni kuongeza idadi ya makosa yao. Amosi sura ya tano, mistari ya tano na sita, hivi ndivyo Bwana asemavyo kwa nyumba ya Israeli, Nitafuteni mkaishi. Sawa? Na wazo la kumtafuta Mungu katika manabii wa Agano la Kale linaendana na wazo la neno kugeuka au kutubu, kuonyesha.

Wanapaswa kuacha dhambi zao na wanapaswa kumtafuta Mungu kwa shauku. Wanapaswa kumpenda kwa moyo wao wote, akili na nguvu zao zote. Wanapaswa kumwondoa kwenye kichocheo cha nyuma na kumrudisha kwenye kichocheo cha mbele.

Lakini tofauti na hilo, nitafuteni na mkaishi, tofauti katika mstari wa tano ni, lakini msitafute Betheli. Msiingie Gilgali wala msivuke kwenda Beersheba. Kwa hivyo tena, kuna mahali patakatifu patatu tofauti ambapo panatajwa, lakini kumtafuta Mungu si kitu sawa na kutafuta mahali pako patakatifu.

Na nadhani hilo lingekuwa ni tatizo kwa watu hawa kwani wapo kama vile, mambo hayo mawili yana uhusiano mkubwa. Unawezaje kusema hivyo? Na kisha hapa kuna hukumu itakayowaangukia Israeli. Na hukumu hiyo itawaangukia haswa miji na miji ambapo hifadhi hizi ziko.

Nabii anasema, Gilgali hakika itapelekwa uhamishoni, na Betheli itaangamia. Waliziona sehemu hizi takatifu kama sehemu ambazo zingewalinda. Walizitazama

Gilgali, Betheli, na Beersheba kama vile watu wa Yuda Kusini walivyozitazama Yerusalemu.

Haya, hapa ndipo Mungu alipo. Hapa ni nyumba ya Mungu. Mungu atatulinda.

Na mahali patakatifu penyewe palikuwa kama sherehe za bahati nzuri. Mungu alikuwa amekuwa mguu wa sungura. Yeremia anasema mmegeuza hekalu kuwa pango la wezi.

Ni mahali pa kujificha kwa wahalifu. Na unafikiri Mungu atakulinda. Yesu aliposafisha hekalu, alinukuu mahubiri ya hekalu ya Yeremia na kusema, mmeifanya nyumba yangu kuwa pango la wanyang'anyi.

Amosi anasema jambo lile lile kuhusu Gilgali, Betheli, na Beersheba. Na hapo katika mstari wa tano, anasema hivi, anasema, Gilgali hakika itakwenda uhamishoni. Sikiliza jinsi inavyosikika kwa Kiebrania.

Katika mchezo wa maneno hapa, manabii wanajulikana na wanajulikana kwa mchezo wao wa maneno, mara nyingi kama njia ya kuweka ujumbe wazi. Nabii anasema hivi, Gilgali hakika itapelekwa uhamishoni. Ha-Gilgal- galo - yigle .

Neno kwenda uhamishoni, galah , Gilgali, uhusiano wa maneno hayo. Ha-Gilgali, jina la mji, galo , neno lisilo na kikomo, yigle , litaenda uhamishoni. Na wanaposikia hivyo, wana wazo hili la kushangaza na lisiloaminika.

Loo, maeneo ambayo tumeyaamini bado hayajatuokoa hatimaye yatakuwa maeneo ambayo yatakuwa shabaha ya hukumu ya Mungu. Nadhani tiba ya aina hii ya mtazamo wenye kasoro kuhusu Mungu na aina hii ya uelewa ni kwamba tunaweza kumdanganya Mungu kupitia mila na desturi zetu. Na hatimaye ndivyo dini zote za wanadamu zilivyo.

Ni jaribio la kumdanganya Mungu ili atufanyie tunachotaka Mungu afanye badala ya kumheshimu Mungu na kumpa utukufu na ibada anayostahili. Na ni jaribu la mara kwa mara katika ibada. Ninaamini mfumo ulioanzishwa kwenye Mnara wa Babeli utaunda mnara huu kama njia ya kumshusha Mungu kwetu, kukutana na Mungu, na kumwabudu Mungu kwa masharti yetu.

Hivyo ndivyo ibada ya miungu yote ya uongo katika Mashariki ya Karibu ya kale ilivyokuwa. Ilikuwa jaribio la kuwadanganya miungu ili wafanye kile ambacho hatimaye walitaka Mungu awafanyie. Ujumbe wa Agano la Kale ni kwamba Mungu hatadanganywa.

Mungu hatafanya hivyo, na Mungu hawezi kutumiwa vibaya. Na hivyo, ili kurekebisha mtazamo huu wenye kasoro kumhusu Mungu na kutoa onyo kwa watu

hawa waliokuwa wakipitia ibada za kawaida, ambao walidhani kwamba dhabihu zao za kidini na ibada zao katika maeneo kama Betheli na Gilgali ndizo pekee walizohitaji, Amosi hahitaji tu kubadilisha uelewa wao wa ibada. Hatimaye Amosi anahitaji kubadilika na anahitaji kurekebisha uelewa wao kuhusu Mungu.

Na kwa hivyo, ujumbe wa Amosi unaanza, na tumeona mada kuu zilizopo, onyo kwa watu wanaojitosheleza kwa utajiri, onyo kwa watu wanaotenda dhuluma, onyo kwa watu wanaopitia desturi za ibada. Amosi anapoanza ujumbe wake, kumbuka kwamba tuna mkusanyiko mkubwa wa maneno ya Amosi, sura tisa ambazo zinaweza kuwakilisha miaka kadhaa ya huduma na kile alichokuwa akiwaambia watu. Amosi anaanza hivi : Bwana ananguruma kutoka Sayuni na kutoa sauti yake kutoka Yerusalemu.

Wachungaji wa wachungaji wanaomboleza, na kilele cha Karmeli kinanyauka. Ikiwa wanaamini kwamba wanaweza kufurahia utajiri wao na kumpuuza Mungu na kujifanya tu kana kwamba Mungu yupo kama hirizi yao ya kuwabariki, ikiwa wanaweza kupitia ibada ya kawaida na kuleta sadaka na dhabihu zao na kufikiri kwamba Mungu atafurahishwa na hilo, wanahitaji kumwona Mungu kama simba angurumaye na dhoruba ya radi. Na siwezi kufikiria ujumbe ambao ungekuwa wa vitendo zaidi na wenye manufaa zaidi kwa watu hawa kwani wamefurahia wakati huu wa mafanikio ya ajabu, kwani wanafikiri kwamba mambo yako sawa katika uhusiano wao na Mungu kwa sababu ya ibada yao ya kidini.

Amosi anawakabili mwanzoni kabisa kwa taswira yenye nguvu ya Mungu. Taswira hii ya Mungu, watu hawa ambao wamemchukulia Mungu kirahisi. Wow, ni mgongano ulioje tunapona wazo hili, Bwana ni kama simba angurumaye na Bwana ni kama dhoruba ya radi.

Huo ndio utangulizi wa ujumbe na theolojia ya kitabu cha Amosi. Mojawapo ya vipengele vinavyounganisha kitabu cha Amosi ni kwamba tutamwona nabii akirudi mara kwa mara kwenye wazo hili la Mungu kama simba angurumaye na Mungu kama dhoruba ya radi. Nilikuambia katika video ya kwanza, moja ya mambo ambayo yamenivutia kwa manabii wadogo ni kwamba kuna hamu, nadhani, kwamba Bwana awashe moyoni mwako unaposoma vitabu hivi, si tu kujua vitabu hivyo, si tu kujua ujumbe na theolojia yake, bali kujua na kumwabudu na kumpenda Mungu wa manabii.

Manabii wanapozungumza kuhusu Mungu, moja ya sababu kwa nini nadhani ni jambo la kuburudisha na kufurahisha sana kuwasoma ni kwamba manabii hawatumii kategoria za kifalsafa za theolojia ya kimfumo kuzungumza kuhusu Mungu. Tuwe waaminifu, ni muhimu na kuna baadhi ya watu wanaoipenda, hujitolea maisha yao. Theolojia ya kimfumo inaweza kuwa kavu, ya kifalsafa, na ya kawaida kwa jinsi inavyomtazama Mungu.

Manabii hawazungumzii kuhusu sifa za Mungu kwa njia fulani ya kifalsafa na yote ya yote na uwepo wote na ujuzi wote na uweza wote na mawazo haya yote na kategoria tunazotumia. Kategoria hizo ni muhimu na zina nafasi, lakini manabii watazungumzia zaidi Mungu kwa kutumia taswira na sitiari. Taswira na sitiari hizo tukiziacha kwa ubunifu ziingie katika maisha yetu au tukiruhusu roho wa Mungu kutumia sitiari hizo na kuzitia ndani ya mioyo yetu, naamini kwamba tuna fursa ya kumjua Mungu kwa njia ya ndani zaidi na kamili.

Nadhani hili ni jambo ambalo ni kweli kuhusu Agano la Kale kwa ujumla. Kuna mifano ya ajabu ya Mungu katika Agano la Kale lote, ni njia tofauti ya kumtazama Mungu kutoka kwa kile tulicho nacho katika Agano Jipya. Mungu anaonyeshwa kimsingi katika Agano la Kale.

Mungu ni mfalme, na watu wa Israeli walioishi chini ya mfalme, watu wa Mashariki ya Karibu ya kale waliojua ufalme ulikuwaje, wangeweza kuelewa picha hiyo. Mungu aliwakuta pale walipo. Alitumia sitiari kutokana na uzoefu wao na kutokana na maisha yao, kitu ambacho walikuwa wanakifahamu sana, kitu ambacho kilikuwa sehemu muhimu na muhimu ya maisha yao.

Na anasema, Mungu anahusiana na watu wake kwa jinsi mfalme anavyohusiana na raia wake. Na ni kazi yetu kama Wakristo, huenda tusiishi katika aina hiyo ya utamaduni, kurudi nyuma na kuelewa maana yake. Inamaanisha nini kuishi chini ya ukuu wa Mungu? Inamaanisha nini kuishi chini ya Mungu kama ilivyo katika Zaburi 115? Anafanya chochote apendacho.

Tunaishije chini ya hilo? Tunaitikiaje hilo? Tunamwabuduje Mungu kwa kuzingatia ukweli kwamba yeye ni mfalme? Mojawapo ya mifano mingine ya Mungu katika Agano la Kale ni kwamba Mungu ni shujaa. Mara nyingi hatufikirii Mungu kwa njia hiyo. Tunaposhughulikia masuala ya kimaadili na masuala ya kimaadili ya vita vitakatifu na aina hizo za mambo katika Agano la Kale, hili mara nyingi limekuwa jambo ambalo Wakristo wa kiliberali au Wakristo wasioamini Mungu wamelitumia kudharau Agano la Kale.

Maadili ya Agano la Kale, Mungu wa Agano la Kale, hatutaki kumjua. Lakini Mungu ni shujaa. Tukikubali hili kama neno la Mungu, tunapaswa kuinama mbele yake na kufikiria kuhusu matokeo yake.

Je, tunaweza hata kushughulikia ukweli wa ukweli kwamba Mungu anajionyesha kwa njia hiyo? Mungu ni mwamuzi, na Mungu ni mchungaji. Tulizungumzia katika Amosi 40 kama Bwana anawarudisha watu wake kutoka uhamishoni, Bwana atawabeba mikononi mwake. Hata wana-kondoo dhaifu zaidi, atawabeba.

Kuna taswira na mifano hii ya Mungu. Mungu ni baba anayewapenda watu wa Israeli. Mungu ni mume aliyeoa Israeli.

Agano ambalo Mungu amefanya na watu wake ni uhusiano wa kipekee. Hosea atatusisitiza kwamba Mungu anahusiana na watu wake na Mungu anawapenda licha ya ukweli kwamba wamekuwa wasio waaminifu kwa uhusiano huo wa ndoa. Katika kitabu cha Amosi, sitiari za Mungu kama simba na dhoruba zitapitia kitabu kizima.

Tunaona hili katika sura ya kwanza, Bwana ananguruma kutoka Sayuni. Angalia inavyosema katika Amosi sura ya tatu, mstari wa nne. Je, simba hunguruma msituni asipokuwa na mawindo? Je, mwana-simba hulia kutoka pangoni mwake ikiwa hakuchukua chochote? Umemchukulia Mungu kirahisi.

Unahitaji kumfikiria Mungu katika muktadha huu hivi sasa kama Mungu ambaye anaweza kukuangamiza kama vile simba anavyokula mawindo yake. Katika sura ya tatu, mstari wa nane, simba amenguruma. Ni nani asiyeogopa? Bwana Mungu amesema.

Ni nani asiyeweza kutabiri? Kama wangekuwa wanashangaa, kwa nini Amosi yuko hapa? Kwa nini Amosi alikuja Israeli kutoka kusini kuzungumza nasi? Anasema maonyo ya nabii ni kama mngurumo wa simba. Ninapokuambia kuhusu uhamisho unaokuja, unapaswa kusikia mwangwi wa Mungu akinguruma kama simba. Na akikushambulia, hukumu hii itakuwa ya haraka na kali.

Sura ya tatu, mstari wa 12, hukumu hii itakuwaje? Nami nadhani hii ni mojawapo ya vifungu vya kutisha zaidi katika kitabu cha Amosi. Bwana asema hivi, kama vile mchungaji aokoavyo kutoka kinywani mwa simba miguu miwili au kipande cha sikio, ndivyo watu wa Israeli wanaoishi Samaria watakavyookolewa kwa pembe ya kochi na sehemu ya kitanda. Naam, kutakuwa na manusura watakaotoka katika hukumu hii, lakini Israeli, Mungu atakapomaliza kuwashughulikia, watakuwa kama mwana-kondoo aliyeng'olewa kutoka kinywani mwa simba.

Kitakachobaki ni miguu miwili au kipande cha sikio. Au mmeweka tumaini lenu katika nyumba zenu za kifahari, wote watakaookolewa kutoka Samaria, kona ya kochi na sehemu ya kitanda. Mungu ni simba angurumaye.

Shughulikia hilo. Sura ya tano, mstari wa 19, siku ya Bwana itakapokuja, nao walidhani itakuwa wakati ambapo Mungu angewakomboa na Mungu angewaokoa kutoka kwa adui zao, itakuwa siku ya nuru. Amosi anasema, hapana, itakuwa siku ya giza.

Kwa nini? Kwa sababu hukumu atakayoleta Mungu juu yako itakuwa kama vile mtu alivyomkimbia simba na dubu akamkuta. Au aliingia nyumbani kwake baada ya kumkimbia simba na dubu, akaegemea nyumba yake ukutani, na kuumwa na nyoka. Picha hiyo ya Mungu kama simba angurumaye inaenea katika kitabu chote cha Amosi.

Na inachukua haya, inachukua picha hii na kuiweka mbele ya watu hawa wanaoridhika, wanaomchukulia Mungu kirahisi. Nadhani inazungumzia utamaduni wetu, utamaduni unaosema, Mungu, mchukulie kirahisi. Au Wakristo wanaoamini tu kwamba unajua, Mungu ni Mungu wa upendo.

Mungu ni Mungu wa rehema. Tuzingatie hilo. Tusizungumzie haki yake.

Tusizungumzie utakatifu wake. Tusizungumzie adhabu ya milele ya kuzimu. Hizi ni hali halisi kumhusu Mungu ambazo tunapaswa kukabiliana nazo.

Nami nathamini Agano la Kale kwa sababu linanikumbusha kama najisikia vizuri na hili au la, huu ndio uhalisia wa Mungu ni nani. Ninakumbushwa Mambo ya Nyakati za Narnia, swali kuhusu Aslan: je, yuko salama? Bila shaka, hayuko salama. Ni simba na hayuko salama, lakini ni mwema.

Na nadhani Mungu wa Agano la Kale anajifunua kwa njia hiyo. Yeye si Mungu aliye salama. Yeye si Mungu ambaye tunaweza kumtumia.

Yeye si Mungu tunayeweza kumdanganya. Yeye si Mungu tunayeweza kumchukulia kirahisi. Yeye ni simba angurumaye.

Picha nyingine inayotumika kwa Mungu ni kwamba, tena, yeye ni dhoruba ya radi. Na kwa watu waliokuwa wamemwabudu Baali na kumwona kama Mungu wa dhoruba, Agano la Kale litarekebisha uelewa huo na litasema si Baali ambaye ni Mungu wa dhoruba. Si Baali anayepanda mawingu.

Ni Yahweh. Lakini tena, wazo hili la dhoruba na dhoruba ambayo Mungu anakaribia kuwaletea watu wake, hiyo ni mojawapo ya sitiari zinazotumika kwa Mungu katika kitabu cha Amosi. Sura ya 4, mstari wa 13.

Kwa maana tazama, yeye aiumbaye milima na kuumba upepo na kumwambia mwanadamu yaliyo katika mawazo yake, yeye afanyaye asubuhi kuwa giza na kukanyaga juu ya vilele vya dunia; Bwana, Mungu wa majeshi, ndilo jina lake. Mungu wa majeshi yuko karibu kukujia kama dhoruba. Na yeye ndiye aliyeumba pepo na vitu vyote vinavyohusiana na hilo.

Sura ya 5, mstari wa 8 na 9. Yeye afanyaye Kilimia huko Orion, ageuzaye giza nene kuwa asubuhi, na kuufanya mchana kuwa giza usiku, aitaye maji ya bahari na kuyamwaga juu ya uso wa nchi; Bwana, Bwana, ndilo jina lake; afanyaye uharibifu utokeze juu ya wenye nguvu, hata uharibifu uje juu ya ngome. Sitaki kukutana na Mungu kama huyo. Sitaki kukutana na dhoruba hiyo kali.

Sura ya 9, mstari wa 5 na 6. Bwana Mungu wa majeshi, yeye aigusaye dunia nayo ikayeyuka, wote wakaao ndani yake wataomboleza, nayo yote huinuka kama Mto Nile na kuzama tena kama Mto Nile wa Misri, yeye ajengaye vyumba vyake vya juu mbinguni, yeye awekaye msingi wa ukungu wake juu ya bahari, yeye aitaye maji ya bahari na kuyamimina juu ya uso wa dunia, Bwana ndilo jina lake. Huyu ndiye Mungu ambaye Israeli anamjua. Na huyu ndiye Mungu ambaye Israeli italazimika kushughulika naye.

Hukumu ya mwisho ya Israeli katika Amosi, sura ya 9, mstari wa 1 hadi 4, itaelezewa kama tetemeko la ardhi litakaloliangamiza taifa lote. Na kumbuka, Amosi alihubiri Israeli miaka miwili kabla ya tetemeko la ardhi. Amosi anakabiliana na jamii inayopitia ibada za kawaida.

Ili kurekebisha hilo, anawapa uelewa sahihi wa Mungu: Mungu ni simba angurumaye. Mungu ni dhoruba ya radi.

Mungu ni mtu ambaye tunawajibika kwake na ambaye ni lazima tumchukulie kwa uzito. Natumaini tu kwamba picha na taswira ya Mungu itabaki nasi tunapojifunza manabii wote wadogo na itakuwa ukumbusho wa kila mara wa Mungu ni nani hasa na jinsi alivyo hasa.

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Kitabu cha 12. Huu ni mhadhara wa 7 kuhusu kitabu cha Amosi, Dhambi za Kidini.